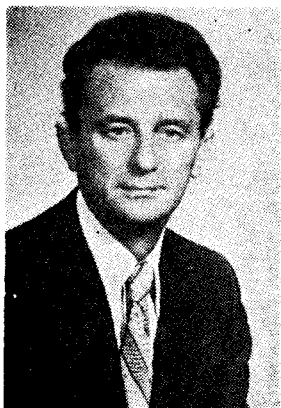

VATROSLAV KALENIĆ

(Zagreb, 30. srpnja 1930. — Ljubljana, 22. kolovoza 1981.)

Zavičajno Zagrepčanin, po srednjoškolskom obrazovanju klasičar, po studiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (1949—55) jugoslavist ali i rusist te anglist, po poslu gotovo četvrt stoljeća profesor hrvatskoga ili srpskoga na Filozofskoj fakulteti Univerze u svom adoptivnom zavičaju, u Ljubljani (1957—81); tu je, od 1975, i predstojnik Katedre za srpskohrvatski jezik s književnostima; predavač na jugoslavenskim seminarima za strane slaviste: Dubrovnik — Zadar — Sarajevo — Zagreb — Beograd — Ljubljana, suradnik Instituta za jezik JAZU, pisac filoloških tekstova za časopise u različitim jugoslavenskim središtima, suurednik Slavističke revije ... po vokaciji filološki učenjak, publicist i prevodilac ovladavši »slovenščinom« do mjere tanahnosti rođene »hrvaščine« ... sve je ovo tek bio Vatroslav Kalenić.

Kad komemoriramo kakvu časnu stārinu, to je u naravnom životnom sljedu; no kada to činimo tek pedesetogodišnjaku, k tomu još i generacijskom drugu, onda to ne možemo bez grča nemoćnog puntarstva.

Slučajnost je, ali indikativna da Kalenićevo ime i nadimak daju povoda sociolingvističkim komentarima: Vatroslav je, prema još ilirskom purističkom konceptu, kalkirano od latinskoga Ignatius, a hipokoristikom Nacek (drugačije ga i nismo zvali) uspostavlja izvornost imena amalgamiranu deminucijskom mekotom kajkavštine.

Pridružena Bibliografija, premda selektivna, svjedoči o rasponu znanstvenih i stručnih interesa Vatroslava Kalenića, poticajno usredsređenih oko stilografske problematike; tu ostaje torzaičan Nacrt stilistike jezika hrvatske književnosti (87 str.) i Radni popis izvora za stilistiku jezika hrvatske

književnosti (98 str.) kao budućnosni projekat (pohranjen u Institutu za jezik).

Vrijedi istaknuti karakternu vrlinu Nacekovu: u našoj sredini i u našim prilikama mnogi koji se bavi jezikom i oko njega čini to s izvanjezično-učenjačkih pobuda; gvòžđa takve pličine Kalenića nam ni u kojoj prilici, ni pod kakvom izlikom priklještala nijesu; profesionalna etika omogućila mu je takvo ponašanje jer se upravljao prema jedinoj valjanoj savjesti: savjesti intelektualnoj.

Vrijedi, također, izdvojiti i primjer o poticajnosti Kalenićevih filoloških radova; struka nam je silno deficitarna u domaćoj, u jugoslavističkoj komparatistici; studijom: Fonetska kontrastivnost slovenačkoga i srpskohrvatskoga jezika, objavljenom pred pet godina u Sarajevu, časno je među začetničkim u tom vakantnom području.

A sada: po drevnoj navadi, iz tradicije sa stećaka, poželjet ću:

— Mir prahu našega kolege i drugara Vatroslava Kalenića-Naceka... i tko uščita ovo, zamolit ću ga da se, u kojem trenutku pribranosti i skrušenosti, Naceka prisjeti.

Krunoslav Pranjić

TEMELJNA ZNANSTVENA I STRUČNA BIBLIOGRAFIJA VATROSLAVA KALENIĆA

Disertacija:

Jezik i umjetnički izraz Augusta Šenoe, Ljubljana 1965, 1—383 (ciklostil).

Objavljeno iz disertacije:

Stilografske pravopisne i glasovne osnove Šenoina izraza, Jezik, XV, Zagreb 1968, 97—109.

Stilografske oznake rječnika u jeziku Augusta Šenoe, Školski vjesnik, XIX, Split 1969, 1—2, 53—69.

Sintaksa Šenoina jezika u funkcijama izraza, Umjetnost riječi, Zagreb 1969, 1—2, 21—43.

Članci, rasprave:

Suvremeni purizam, Krugovi, VII Zagreb 1958, 7—8, 56—63.

Nekoliko problema uz jezik dvaju romana Mirka Božića, Književnik, II, Zagreb 1960, 8, 112—119.

Stilografski pravopisni elementi, Jezik in slovstvo, VI, Ljubljana 1960/61, 7, 8, 228—232 in 248—256.

Stilografski značaj aorista in imperfekta v srbohrvatskem jeziku, Jezik in slovstvo, VIII, Ljubljana, 1962/63, 4, 114—118.

Stilografski elementi na području pravopisa hrvatsko-srpskoga književnog jezika, Riječka revija, XII, Rijeka 1963, 4, 229—246.

Stilografske pojave u imenica hrvatskosrpskoga jezika, Jezik, XII, Zagreb 1964/65, 1, 11—17.

O jeziku strokovnega in umetnostnega besedila, Jezik in slovstvo, XI, Ljubljana 1966, 7, 226—229.

- Maretićeva stilistika, Jezik, XV, Zagreb 1966/67, 3, 78—85.
- Normiranje književnoga jezika i književni tekst u normi, Školski vjesnik, XVIII, Split 1969, 9—10, 16—24.
- Usoda kajkavskoga dialekta, Slavistična revija, XVII, Ljubljana 1969, 2, 183—193.
- Raba pridevnika u slovenščini in srbohrvaščini, Zbornik VI. seminarja slovenskoga jezika, literature in kulture, 119—137.
- Raba sklonov u slovenščini in srbohrvaščini, Slavistična revija, XVIII, Ljubljana 1970, 1—2, 107—128.
- Novejša srbskohrvatska leksikografija, Jezik in slovstvo, XVI, Ljubljana 1970/71, 5, 6, 138—143 i 164—167.
- Lingvostilističko proučavanje hrvatskoga jezika, Jezik, XIX, Zagreb 1971/72, 2—3, 65—80.
- Fonetska kontrastivnost između slovenačkoga i srpskohrvatskog jezika, Zbornik XXVI, seminar za strane slaviste, Sarajevo 1976, 5—15.
- Stilovorni postupci u »Kurlanima« i »Neisplakanima« Mirka Božića, Zbornik Zagrebačke slavističke škole, godina III, knjiga 3, Zagreb 1976.
- Pjesnički jezik Tina Ujevića, Zbornik Zagrebačke slavističke škole, godina IV, knjiga 4, Zagreb 1977.
- Literarne konotacije Krleževih Balad, Jezik in slovstvo, god. XXVI, br. 3, Ljubljana 1980/81.
- Prihvatanje ilirskog jezičnog koncepta, Jezik, XXVII, Zagreb, 1980, str. 129—139.

KATEGORIJA GOTOVOSTI U VREMENSKOM ZNAČENJU GLAGOLSKIH OBLIKA

Radoslav Katičić

Da bi se moglo valjano rasuđivati o gramatičkom značenju glagolâ, valja dosljedno razlikovati vremenske njihove oblike, kako se javljaju u paradigmatama, od vremenskih značenja koja se njima izražavaju. Paradigme vremenskih oblika dobro su poznate iz morfologije. Njih ima mnogo i u gramatici su iscrpno nabrojane. Takva je paradigma npr. prezent: *gledam, gledaš...* ili imperfekt: *gledah, gledaše...* ili perfekt: *gledao sam, gledao si...* ili futur: *gledat ću, gledat ćeš...* itd., koliko ih već ima. Drugo je pitanje kakva sve vremenska značenja ti oblici mogu imati. O tome se obično čita u sintaksi glagolskih oblika. Pokazuje se tada da su tu odnosi prilično zapleteni, pa futur, koji se prvo upoznaje kao »buduće vrijeme«, može služiti i za pričanje prošlih događaja, a prezent, koji bi prije svega imao biti »sadašnje vrijeme«, upravo je karakterističan za takvo pričanje. Aorist, naprotiv, koji nam se u morfologiji predstavlja kao jedno od prošlih vremena, može, kako saznajemo u sintaksi, poslužiti i pri izricanju sjevremenskih (*Dva loša ubiše Miloša*) i budućih zbivanja (*Ako nam ne pomognu, propadosmo*). Isti vremenski oblik može dakle imati različita, pa i sasvim oprečna vremenska značenja, i odatle kao da se u sintaksi muti i remeti skladan red što se bio uspostavio pri opisu glagolskih oblika.

Očito je da utvrđivanje vremenskih oblika ne vodi izravno utvrđivanju i razumijevanju vremenskih značenja. Upravo zato i treba jedno od drugoga dosljedno razlikovati. Kada se radi o hrvatskome ili srpskom jeziku, uspo-